ПОЛЕ СЕМАНТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ КОЛОРАТИВНОЇ ЛЕКСИКИ: ПРЯМЕ / ПЕРЕНОСНЕ ТА КОНКРЕТНЕ / АБСТРАКТНЕ

Ільницька Марія Борисівна, викладач кафедри східних мов та перекладу
Київський університет імені Бориса Грінченка

Висока частотність вживання лексики на позначення кольорів, її національно-культурна семантика і значущість для конструювання відповідного фрагменту мовної картини світу стимулює наукову увагу до неї. Важливим і перспективним є комплексний аналіз усіх підсистем мови. До актуальних проблем лінгвістичних досліджень належить, зокрема, вивчення колоративів.

Основний набір китайської колоративної лекстики, відповідаючи системі 5 елементів китайської натурфілософії, представлені в роботах І.О.Голубовської [1], О.М.Шевченко [7].

Наразі існують праці, в яких здійснено дослідження окремих аспектів означеної нами теми. Так, Чень Сі розглядає переносні значення колоративів у складі китайських фразеологізмів (1991) [6]; Гао Хайянь проводить порівняльний аналіз російських і китайських словосполучень, до складу яких входить назва того чи іншого кольору (1999) [3]; В.А.Богушевська досліджує синкретизм китайських колоративів (1999) [2]; Сюй Гаоюй порівнює способи утворення складних позначень кольорів в російській та китайській мовах (1992) [4].

У дискурсі жіночих журналів досить широкий семантичний спектр представлений лексемами на позначення червоного кольору. Так, серед них видаляються лексеми, що вказують на конкретний колір речей (тобто позначають конкретний колір і вживаються у прямому значенні). Наприклад: 红扑扑 рожевий; почервонілий; палаючий (про колір обличчя); 脸红脖子粗 червоніти (червоний) як рак.

Ці колоративи позначають дійсний колір обличчя, хоча і з деяким перебільшенням, особливо із вживанням порівняння («як рак»). Однак, значно чисельніша група колоративів на позначення червоного кольору вживається у переносному сенсі, притягаючи культурологічну символіку, якою історично наділений цей колір. Отже, лексеми на позначення конкретних кольорів часто набувають характеристик абстрактних понять.

1) 红角儿 популярний актор; успішний артист [5]. Тут лексема 红 реалізує своє символічне значення «успішний, щасливий, радісний», яке найчастіше представлене в китайській традиційній літературі. Поряд з ним варто згадати і значення у сполученні «червоний пил», що вказує на тлінний світ пристрастей, а саме він є середовищем життя актора.

2) 传红 передавати (через сватів) червоний лист. У Нанкіні існує весільний звичай передавати червоний лист з метричними даними нареченої до будинку нареченого, тому лексема 红 реалізує не лише пряме значення кольору документа, але й переносне значення його змісту і радісного обряду в цілому.

3) 唱红脸 співати в червоній масці В пекінській опері обличчя позитивних героїв розфарбовані в червоний колір, який часто позначає вірність обов'язку і патріотизм, а також чесність (обличчя червоніє, значить є совіть). Крім того, у Китаї про щиру, відверту людину говорять «червоне серце». Отже, наведене словосполучення має й переносне значення: вдавати із себе добру людину, зображати позитивного героя. Власне колоратив 红 тут реалізує символічне значення «добрий», «позитивний».

4) 满堂红 святковий червоний ліхтар, повний тріумф, всебічний успіх Колоратив 红 тут виступає у значенні «щасливий».

Також у жіночих журналах «都市丽人» велика кількість лексем представлена на позначення білого кольору. Серед них також є лексеми, що вживаються у прямому значенні. Наприклад: 白晚 вдень і вночі, 白日儿 серед білого дня.

Ці колоративи позначають час доби. Однак, більша група колоративів на позначення білого кольору вживається у переносному значенні, що показує культурологічну символіку, якою історично наділений цей колір. Отже, лексеми що позначають конкретні кольори дуже часто мають абстрактні поняття.

1) 白日鬼 злодій серед білого дня, пройдисвіт, шахрай. Значення ієрогліфу 鬼 – привид, примара. Тут лексема 白 виступає у значенні вдень. Як відомо, в Китаї вдень на вулицях і у публічних місцях людей завжди багато, тому серед білого дня шахраї немов «привиди» залишаються непоміченими.

2) 白孝衣 білий одяг жалоби. Як відомо, білий колір - ритуальний колір Інської династії, колір жалоби. В пекінській опері обличчя негативних героїв, лиходіїв, розфарбовані в білий колір.

3) 白日梦 безплідні мрії, фантазії, ілюзії 白坐 сидіти склавши руки 白劳 даремна праця Тут лексема 白 символізує своє значення як «марний, даремний».

Також у китайських жіночих журналах представлена деяка кількість лексем на позначення чорного кольору. Серед них видаляються лексеми, що вказують на конкретний колір речей. Наприклад: 白纸写黑字 чорним по

білому написано; 白黑 чорно-білий, біле і чорне, добро і зло, правда і неправда. Тут лексема 黑 реалізує своє символічне значення «чорний». Отже, лексеми на позначення конкретних кольорів часто мають значення абстрактних понять. Але велика кількість колоративів на позначення чорного кольору виступають у переносному значенні, що в свою чергу показує історію еволюції колоратива.

唱黑脸 виступати в ролі «лиходія» В пекінській опері обличчя суворих, жорстких героїв зазвичай розфарбовані в чорний колір.

黑武士 «чорний лицар». У сучасному Китаї це фізична або юридична особа, що робить небажану для фірми пропозицію її поглинання. Тут лексема 黑 виступає у значенні «нелегальний»

Отже, як ми бачимо, колоративи поділяються на абстракні та конкретні. Дуже часто лексеми на позначення конкретних кольорів часто набувають характеристик абстрактних понять. У китайських журналах дуже великий семантичний спектр представлений наступими кольорами: 红，白 та 黑.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Горелов В.И. О лексической синонимии в китайском языке. Вопросы лексической и грамматической семантики. М., 1983.
2. Богушевская В.А. О цветонаименовании в китайском языке. // Известия Восточного института Дальневосточного государственного университета. –Владивосток, 1999. – № 4. – с. 131-138.
3. Герасимова Г.И. Оранжево-красный или красно-оранжевый? // Русская речь. 1982 г., с. 78-82.
4. Троцевич А.Ф. Древние формы классификации (семантика цветообозначений). // Миф и сюжетная проза Кореи. – Спб: Институт востоковедения, 1996. — с. 83-160.
5. Чэнь Си. Переносные значения слов-цветообозначений в устойчивых сочетаниях китайского языка в сопоставлении с русским языком: Автореферат дис. .к.ф.н. — Москва, 1991. – с. 26.
6. Шевченко О.М. сучасне ділове китайське мовлення: фразеологічний аспект – дис. канд.. філол. н.. – К, 2012. – с. 56.
7. Шмелева Т.В. Некоторые особенности опорных существительных в адъективных сравнениях со стержневыми прилагательными-названиями цвета.// Проблемы психолингвистики: слово и текст. — Тверь, 1993.— с. 86-90.
8. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://bkrs.info/.